

SLOVENCİ V TRSTU PO OSMIH LETIH ZVU
Narodna neenakopravnost

V dneh, ko stojimo pred proslavljanjem največjega praznika Slovenskega Primorja se bomo še nadalje uživali popolno jezikovno in narodno enakopravnost, ki smo si jo v večini države že pridobili. Pravi genocid pa ne pomeni samo vsi ti nerazveljavljeni fašistični zakoni, temveč tudi stanje glade, udelažbe, preda-

ne spominjamo samo glavnih liki meri priborili ze v bliski avstroogrski monarhiji, ko smo si uspeli priboriti soodlozujco besedo pri šolski upravi, ko stanje glede avstroogrskih predstavnikov slovenskega živilja v oblastvenih organih v naši coni.

ditev. Naša dolžnost je tudi ponovno ugotoviti in našteti vse tiste krivice, ki se — kljub tem žrtvam in kljub nainč-

temu prispevku prav primorskih in tržaških Slovencev za zavezniško zmago nad fašisti in demokratična Italija in nato venskih občinah, in sicer zgolj v najnižji stopnji te oblasti, v občinski upravi in še to samo

in nacisti — nam trzasi in Slovencem godijo tostran krivične meje kljub poteku osmih let od dokončne zmage nad fašistična, nam je vse te pravice odvzela.

Po drugi svetovni vojni nam je bila kljub krivični meji zaradi tega, ker v tih občin enostavno ni niti enega Italijana. V vseh ostalih oblastevnih organih in celo v raznih

Opozarjamo čitatelje, da bo izšel PRIMORSKI

DNEVNIK v soboto 5. in nedeljo 6. t. m. - ob priliki tabora na Okroglici - na šestih straneh

s spomini na osvobodilno borbo

svetovni vojni leta 1918 so ita-

lijski kralj, njegovi ministri in italijanski guverner za Julijsko krajino zagotavljali, da pridobitev nam je potrdila tudi Organizacija združenih narodov, ki je razen tega 10. decembra 1948 v listini o prenehanju vojne zavezanosti, ki jo sestavlja sama Zavezniška vojaška uprava kot najnižji obseg dela.

ETSKI VLADI

MINISTRI

veljavila na našem ozemlju vse protislovenske zakone in uredbe šramotne rasistične zakonodaje, ki jih imamo, kajne?

To svojo obvezdo je ZVU po dveh letih še potrdila tudi z razglasom štev. 1 od 16. septem-

ga in avstrijskega
rugih važnih vpra-
Nemčili in Avstriji

AIR France, kateri je letalo pripadalo, je izjavil, da je letalo pristalo v Beogradu, kjer je bilo nato preverjeno, da gre za letalo, ki ga je leta 1992 iznajdba, ki je bila v tistem času v uporabi, in da je bilo letalo v tistem času v uporabi.

to še vedno ni izpolnjeno!

Se danes je v veljavi fašistični kraljevi dekret od 15. osmimi in šestimi leti — vse na eksponenta dveh šovinističnih strank in sicer demokristjanske in tako imenovane »Socialistične stranke za Juliske

oktobra 1925 štev. 1796, s katerim je bila slovenščina preganana s sodišč;

Šle do ožganih razbitin letala ter zglajenih trupel.

Minister J. Zemljak pri gen. Wintertonu

TRST, 2. — Po daljši odsotnosti se je pred dnevi vrnil z dopusta šef jugoslovanske delegacije v Trstu opolnomo-

čeni minister prof. Joze Zemljak. Včeraj ob 11. uri je prof. Zemljak obiskal poveljnika angloameriškega področja STO

gen. Wintertona in se z njim zadržal v daljšem razgovoru. Vsebinsa razgovora ni znana.

Izšla je brošura
«Slovenci v coni A STO»

Inštitut za mednarodno politiko in gospodarstvo v Beogradu je izdal brošuro dr. Lava Čermelja pod naslovom

«Slovenci v coni A STO».

V brošuri, ki ima 80 strani, je dr. Cermelj obdelal zgodovino nastanka STO in je med

Dolg je seznam fašističnih paragrafov, ki obtožujejo ZVU in vlade, držav, ki so v ZVU zastopane in ki se blagovno pod-

ve, o kulturnem življenju Slovencev in razmerah v njihovem šolstvu ter o raznarodovalnih poizkusih proti Sloven-

LANIJELOVI VLADI

DANIELOVI VLADI

provincijski organ se deli na
sekcije: upravno, računovod-
stvo in tehnično.

Mitteranda, ki se zavzema za večje kon-
Maroku - Pierre Voizard novi generalni

kistanski delegat, ki stopata v Varnostnem svetu arabsko-azijsko skupino, sta zahtevala, naj se poslušajo izjave vseh podpisnikov protesta proti Franciji. Kolumbijski delegat, treh zvišnjih. Pomnilnik je, da bodo poivši dovoljeni predvsem delavcem na podeželju. Vlada je tudi sklenila, da bo sklicala v zadnjem tednu septembra posvetovalni odbor bolezni, pedagoški zdravstveni zavezi, pedagoški zdravstveni zavezi, nevrološki sanatoriji protituberkulozni konzorcij laboratorij za higieno in drugi. Nikjer ni nobenega Slovence razen dveh ali treh zdravnikov.

Francoski delegat Hoppenot je ponovil tezo o nepristojnosti OZN, da bi razpravljala o sušni, ki je odstavitev proškega sulna povzročila napetost med Francijo in Španijo.

PRED PRAZNIKOM NAŠE PRIMORSKE

Hoc meminisse iuvabit...

V neadelfo bodo prišli na Oroglicio tudi tisti, ki so trpeli v italijanskih in nemških taboriščih. Z nami pa bodo ta dan tudi vsi naši padli junaki od Bidoveca, Tomaziča in openskih mučencih do neznanega aktivista, kurirja in žitih sežanjih po naših domačinah in v nemških krematorijih.

Ko so ob koncu leta 1942 in v začetku leta 1943 naši fantje odhajali v večjem številu v partizane, so po belih fašisti in karabinjerih začeli po naših vaseh z rastrellamenti. Bili so se partizanske puške, zato so na bolj pogumno pobrali, hapse, otroke, dekleta, žene, torej civilno prebivalstvo. Vseh jih poslali v transporte v tržaške zapore ter v razna taborišča. Imena Carlo Montenotte in Fraschette so po vsej Primorski dobro v spominu našim ljudem. In Coroneo ter Jezuiti?

Začuden so gledali mešanici leta 1942 in 1943, ko so bili mimo Coronea in silišali iz mrkih zidov zapora slovensko in partizansko pesem. Nekaj takega si je težko predstavljati, a vendar je bilo res. Celice so bile prenatrpane, straže in pazniki strogi, mučenje v Ulici Belogardov na dnevnem redu. A vse to ni moglo zamašiti naših priporočkov.

Fašisti so računali, da bodo prestrašili naše ljudstvo in da bodo preprečili odhod mladine v partizane, če bodo zaprti in mučili njihove starše, brate in sestre. Pa so se presneto ušli. Vedno več jih je šlo. Delal je še ostal doma je delal s podvojenim naporom, vsi v vasi so si pomagali in vprav tista leta je bilo upodna letina, da je bilo dovolj hrane za domače in tudi za naše fante, ki so se borili.

Pa je na nekaj niso računali fašisti. V tržaških zaporih in po raznih taboriščih so se spoznali ljudje iz raznih krajev, ki bi sicer ne prišli nikoli skupaj. Tolminski kmet, Kraševac, Brkin in Litani, vsi ti so navezali prijateljstva in v tržaških delnicah in našim intelektualcem. Slišaj so se obzorje, nastalo je pravo prijateljstvo, tovarništvo, bratstvo, ki ga tudi razne mahinacije politikantov v sedanjih dobi ne morejo uničiti.

Doslej se je še mnogo premo pisalo o trpljenju naših ljudi v raznih zaporih in taboriščih v Italiji in Nemčiji. Zbrati bi bilo treba, dokler je še čas, vse gradivo, spomine, in dokumentacijo o zverstnem mučenju, o podlih in ogabnih podvigih predstavnikov toliko opazne 2000-letne kulture na hudo nedorastlih otrok, deklet in žena, starih in invalidov. Hoc meminisse iuvabit, ali po naše, to si vija zapomniti. Ne zaradi mrzine, ampak da bosta polnoma osvetljeni slava borba našega ljudstva za svojo svobodo in polnost sovražnika, ki si se upa dvigniti svoje pohlepne krake na našo zemljo.

Naj navedem samo en zgodovinski, ki mi bo ostal nezbrisen v spominu. V Coroneo, v celici za osem oseb, nas je bilo skoraj 50. Ležali smo poizmi na golem betonskem, a pod glavo smo imeli nekaj slame. Ko so nas zjutraj presteli in pregledali rešeni, so poklicali nekaj policajev, ki so odšli na razpisovanje in mučenje v slovensko vilo v Ulici Belogardov. Proti večeru so se poznali. Nekega dne se vrne Kraševac, mož srednjih let, krepke postave, ki je bil dolgo dober volje in poln poguma. Komaj da je zlezal k svojemu ležišču. Nič ni spregovoril, niti se pritoževal, le skratil je z zobmi in noči. Nihče se ni upal k nje, ker smo vsi razumeli, kakega in da hoče biti sam. Vedel, kaj je fašistična drhal počenjala z njim in z njegovo družino.

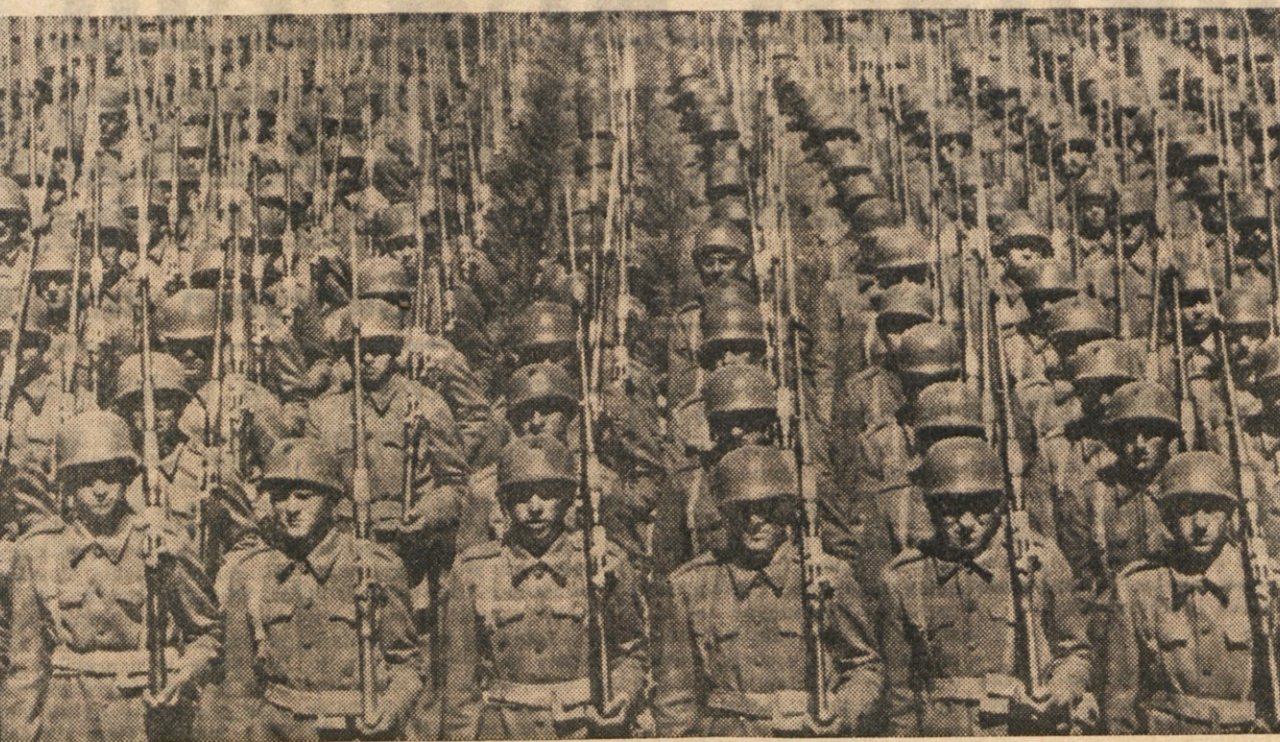
22. avgusta smo bili nameštrani v BORJANO, kjer bi morali biti mrtvi ob 10. uri dopoldne, vendar nam je to preprečil defekt na avtobusu in zgrešena pot, tako da smo se zgrešili na bloku, kjer smo našli granicirani zapeli in se s njimi slikali. V Borjano smo prišli z enourno zamudo. Prišli je udeležilo približno 150 oseb, kar je za to vas veliko, če upoštevamo, da je bil delavnik in dež. Prirčno nas je pozdravila pionirka in nam podarila šopek cvetja.

Po kosilu v Kobaridu smo imeli uspešen miting v TRNOVEM, nato v SRPENICI in na ZAGI.

Zmuceni od neprestane petja in recitacij smo prišli v BOVEC, kjer so nas sprejeli prav tako kakor v Tolminu in Kobaridu, z velikim navdušenjem. Prijeto nas je pri večerni prireditvi iznenadilo dejstvo, ko so nas pozdravili na odru pred nabito polno dvorano, da so nas tovarišice obdarele vsakega s slovenskim šonkom, skupino pa z veliko koso buteljki in rož.

23. avgusta smo šli v znano partizansko vas CEZOSKO, kjer smo pred nabito dvorano priredili miting za domačine, v dar pa prejeli velik hleb črna. Stiki med nami in občinstvom je bil popoln. Ko smo odhajali so nas ljudje pozdravljali z ena svideno na

Zvesti čuvar naših pridobitev

NASTANEK IN RAZVOJ TOPNIŠTVA IX. KORPUSA OD DIVIZIONA DO BRIGADE

Artilerijski divizion XXX. divizije

Kljub temu, da je bila ta prva artilerska formacija IX. korpusa zbrana od vseh, je imela za vse kalibre dovolj municije in je takoj v začetku topovskemu razvoju vstopala. Zato so postale potrebne edinece s težkim orožjem. V mesecu februarju 1944 je tako Emil Vovk-Skrjanc, eden izmed organizatorjev vstaje na Primorskem, dobil od IX. korpusa nalogo, da formira prvo artilersko edinicco IX. korpusa.

Emil Vovk-Skrjanc

Emil Vovk-Skrjanc je takoj odstopoval na Vipavsko, kjer so se od kapitulacije Italije imeli med drugim tudi neko 100 km havičico. To havičico so nato prepeljali v Vipavsko skozi vas Vrtovin na Otlico. Na Otlico je prišla tudi zaščitna četa XXXI. divizije, ki je tedaj razpolagala s štirimi 82-milimetrskimi minometi in dvema protitankovskima topoma kalibra 47 mm, in tako je bil v začetku meseca aprila 1944 formiran na Otlici Artilerijski divizion XXXI. divizije, kot prvi zamelek kasnejše Artilerske brigade IX. korpusa.

Pri tolikem povečanju artilerije IX. korpusa se je tedaj pojavil problem topovske municije, ki je artileristi IX. korpusa v tistem času niso mogli dobiti drugače, kakor da so jo sami izdelovali. Največji problem je bila municija za 100-mm havičice in to so izdelovali na ta način, da so iz zaplenjenih italijanskih šrapnelov odstranjivali kroglice ter prazne šrapnele polnili z eksplozivom. Za vzglavne kapice so jim služile kapice iz min, jeklene kapice za vrhove granat pa so vlivali v posebni vadiji iz kroglic italijanskih šrapnelov. Vse to so delali v Dolenji Tribuši in na Trnovem. Seveda kljub opreznosti ni šlo brez nesreč in je bilo pri tem poslano tudi več smrtnih žrtev.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Artilerija IX. korpusa

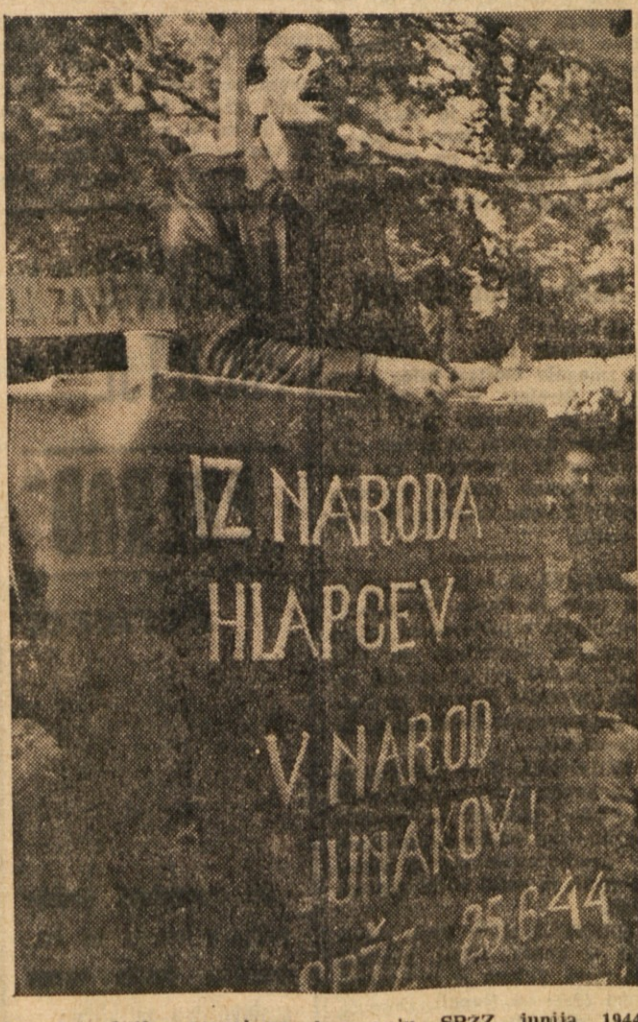
Sedež artilerije IX. korpusa je bil v začetku v Dol. Lokovcu. Artilerija IX. korpusa je imela tedaj štab z vsemi potrebnimi oddeli ter dva artilerska divizion. Od katerih je imel prvi dve bateriji s štirimi 47-mm topovi, oziroma z dvema 20-mm protiletalskima topovima, drugi pa je imel prav tako dve bateriji, in sicer v prvi dve 100-mm havičice, v drugi pa dva 75-mm topa. Vse te artilerske edince so imele vsega se vedno le konjsko vprego.

Pri tolikem povečanju artilerije IX. korpusa se je tedaj pojavil problem topovske municije, ki je artileristi IX. korpusa v tistem času niso mogli dobiti drugače, kakor da so jo sami izdelovali. Največji problem je bila municija za 100-mm havičice in to so izdelovali na ta način, da so iz zaplenjenih italijanskih šrapnelov odstranjivali kroglice ter prazne šrapnele polnili z eksplozivom. Za vzglavne kapice so jim služile kapice iz min, jeklene kapice za vrhove granat pa so vlivali v posebni vadiji iz kroglic italijanskih šrapnelov. Vse to so delali v Dolenji Tribuši in na Trnovem. Seveda kljub opreznosti ni šlo brez nesreč in je bilo pri tem poslano tudi več smrtnih žrtev.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Dr. Jože Vilfan govori na zborovanju SPZZ junija 1944.

Dr. Jože Vilfan govori na zborovanju SPZZ junija 1944.

Z igralško skupino IX. korpusa po Primorski

II. Nato dalje v MOST NA SOCI. Ob napovedani uri je bila dvorana nabito polna, nastopale skupine je prišlo gledat okoli 500 domačinov, tako da so bili celo po oknih dvorane, na vratih. Med njimi je bilo tudi 30 Angležev, ki so na letovisku v Mostu na Soci Bila je to ena najbolj uspešnih prireditev. Letovisčarjem našim komo napravili presenečenje s tem, da smo jim zapeli staro angleško vojaško pesem, ki smo jo peli tudi v času borbe na frontah.

22. avgusta smo bili nameštrani v BORJANO, kjer bi morali biti mrtvi ob 10. uri dopoldne, vendar nam je to preprečil defekt na avtobusu in zgrešena pot, tako da smo se zgrešili na bloku, kjer smo našli granicirani zapeli in se s njimi slikali. V Borjano smo prišli z enourno zamudo. Prišli je udeležilo približno 150 oseb, kar je za to vas veliko, če upoštevamo, da je bil delavnik in dež. Prirčno nas je pozdravila pionirka in nam podarila šopek cvetja.

Po kosilu v Kobaridu smo imeli uspešen miting v TRNOVEM, nato v SRPENICI in na ZAGI.

Artilerijski divizion XXX. divizije

Kljub temu, da je bila ta prva artilerska formacija IX. korpusa zbrana od vseh, je imela za vse kalibre dovolj municije in je takoj v začetku topovskemu razvoju vstopala. Zato so postale potrebne edinece s težkim orožjem. V mesecu februarju 1944 je tako Emil Vovk-Skrjanc, eden izmed organizatorjev vstaje na Primorskem, dobil od IX. korpusa nalogo, da formira prvo artilersko edinicco IX. korpusa.

Emil Vovk-Skrjanc

Emil Vovk-Skrjanc je takoj odstopoval na Vipavsko, kjer so se od kapitulacije Italije imeli med drugim tudi neko 100 km havičico. To havičico so nato prepeljali v Vipavsko skozi vas Vrtovin na Otlico. Na Otlico je prišla tudi zaščitna četa XXXI. divizije, ki je tedaj razpolagala s štirimi 82-milimetrskimi minometi in dvema protitankovskima topoma kalibra 47 mm, in tako je bil v začetku meseca aprila 1944 formiran na Otlici Artilerijski divizion XXXI. divizije, kot prvi zamelek kasnejše Artilerske brigade IX. korpusa.

Pri tolikem povečanju artilerije IX. korpusa se je tedaj pojavil problem topovske municije, ki je artileristi IX. korpusa v tistem času niso mogli dobiti drugače, kakor da so jo sami izdelovali. Največji problem je bila municija za 100-mm havičice in to so izdelovali na ta način, da so iz zaplenjenih italijanskih šrapnelov odstranjivali kroglice ter prazne šrapnele polnili z eksplozivom. Za vzglavne kapice so jim služile kapice iz min, jeklene kapice za vrhove granat pa so vlivali v posebni vadiji iz kroglic italijanskih šrapnelov. Vse to so delali v Dolenji Tribuši in na Trnovem. Seveda kljub opreznosti ni šlo brez nesreč in je bilo pri tem poslano tudi več smrtnih žrtev.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Artilerija IX. korpusa

Sedež artilerije IX. korpusa je bil v začetku v Dol. Lokovcu. Artilerija IX. korpusa je imela tedaj štab z vsemi potrebnimi oddeli ter dva artilerska divizion. Od katerih je imel prvi dve bateriji s štirimi 47-mm topovi, oziroma z dvema 20-mm protiletalskima topovima, drugi pa je imel prav tako dve bateriji, in sicer v prvi dve 100-mm havičice, v drugi pa dva 75-mm topa. Vse te artilerske edince so imele vsega se vedno le konjsko vprego.

Pri tolikem povečanju artilerije IX. korpusa se je tedaj pojavil problem topovske municije, ki je artileristi IX. korpusa v tistem času niso mogli dobiti drugače, kakor da so jo sami izdelovali. Največji problem je bila municija za 100-mm havičice in to so izdelovali na ta način, da so iz zaplenjenih italijanskih šrapnelov odstranjivali kroglice ter prazne šrapnele polnili z eksplozivom. Za vzglavne kapice so jim služile kapice iz min, jeklene kapice za vrhove granat pa so vlivali v posebni vadiji iz kroglic italijanskih šrapnelov. Vse to so delali v Dolenji Tribuši in na Trnovem. Seveda kljub opreznosti ni šlo brez nesreč in je bilo pri tem poslano tudi več smrtnih žrtev.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Artilerija IX. korpusa je v tem času sodelovala kot celota z vsem težkim in lahkim orožjem pri raznih akcijah korpusa.

Dr. Jože Vilfan govori na zborovanju SPZZ junija 1944.

Ob koncu radijskega festivala primorskih in tržaških pevskih zborov

Preteklo nedeljo je Radio jugoslovanske cone Trsta predvajal zadnjo oddajo radijskega festivala odnosno tekmovalnega zborovskega programa. Festival je bil organiziran v okviru priprav za veliko proslavo 10. obletnice ustanovitve primorskih partizanskih brigad in je njen pomen s tekmovalnim le še poglobil.

Ni novost dejstvo, da je zborovska kultura, zlasti tista množična, pri Slovencih dolgo prisotna, in to še pred vojno in zlasti tedaj. Spominimo se samo Maroltove Akademike pevskega zbora ali pa Učiteljskega pevskega zbora, da ob tej priliki

ne naštevamo cele vrste strokovno dobrih pevskih ansamblor, ki so zaradi izredno velikih težav bolj živelih kakor smerno delovali.

Zlasti živahno je bilo pevsko gibanje na Primorskem in Tržaškem, ki ni odnehalo kljub dolgotrajnemu fašističnemu preganjanju, ki mu je bilo trn v peti prepevanje slovenske pesmi. V historijah teh zborov skoraj nikoli ne manjka zapisov, da je to pevsko društvo skrivoma prepevalo po cerkvah, pelo po privatnih stanovanjih, in se na vse mogoče načine pevsko izražalo, kar pomeni, da je pomenila slovensko pesem našemu človeku izrazito potrebo, brez katere bi gotovo nekaj pogršel. Po vojni so se stare navade s seboj vzemale in postala je koristna navada — tolikanj razmahnila, da je ni bilo vasi, v kateri bi ne deloval, če že ne pevski zbor, pa vsaj oktet ali kvintet.

Ta vema pa ne sme usihniti. Zato je Radio jugoslovanske cone Trsta začel s pripravami za organizacijo tekmovalnega. Razposlal je okrožnice, zbral komisije in začel s terenskimi smernicami. K tekmovalnemu je prijavilo okrog 30 pevskih zborov s Primorskega in Tržaškega, sodelovalo pa je vsega 20 pevskih zborov, ker je bil pač čas tega tekmovalnega izbran z nesrečno roko.

Prav je, da naštejemo zore, ki so na tekmovalnem sodeloval. To so: moški zbor »Svoboda« iz Koprna, mešani zbor »Tržaški zvon«. Komorni zbor iz Trsta, mešani zbor »Grušica« iz Nabršine, mešani zbor »Vojkova« iz Proseka, Korošci, mešani zbor »Svoboda« iz Anthevega, mešani zbor iz Boršta, mešani zbor iz ženskih zborov tovarne pošta »Edvard Kardelj« iz Nove Gorice, mešani zbor »Svoboda« iz Divace, moški zbor »Domovina« iz Opa, moški zbor »Bojana« iz Zalega hriba, moški zbor iz »Sv. Križa«, mladinski mešani zbor iz Velikega Repna, mešani zbor »Srečo Koso« iz Pivke, moški zbor »Slovana« iz Padrič, moški zbor

LIP iz Ajdovščine, mešani zbor »15. februarja« iz Komna, mešani zbor Prosvetnega društva iz Lonjera-Katinare ter mešani in moški zbor »Stane Semič-Daki« iz Postojne.

Skoraj deset pevskih zborov, ki so se bili prijavi, žal na tekmovalnem ni sodelovalo. Vsi ti pevski zbori bodo imeli še dovolj prilike, da se radijskim poslušalcem predstavijo v zimskem času, ko bo dovolj časa za študij in pripravo programa.

Komisija, ki je bila imenovana za štiri okraje, in sicer za Postojno, Sežano, Novo Gorico in Tolmin ter za Tržaško ozemlje, ni vselej mogla ob sprejemljivih opravilih svoje naloge. Ocenjevanje pevskih zborov z magnetofonskega traku ne more biti povsem objektivno zaradi specifičnosti mikrofona, ki zelo ostro sicer reagira na intonacijo in dikcijo, ki pa po navadi zna ugledati nesorazmerja med štirimi glasovnimi skupinami in zabrisati eventualne ostre in neprimerne linije v zboru. Pa tudi kriterij je bil dvojni: nekateri ansamblje vodijo profesionalni glasbeniki — pevovodje, druge — in teh je največ — pa domači ljudje, ambiciozni amaterji. Skratka: zaradi vsega je zapisanih pomislekov je bilo treba izraziti osem pevskim zborom priznanje, priznanje predvsem zaradi tega, ker so svojim sodelovanjem na radijskem festivalu dosegli vse ljudski pomen in slavnostno razpoloženje in pripravili na največji praznik primorskega ljudstva, hkrati pa zaradi splošne popularizacije zborovskega petja v naših krajih, ki ima zaradi danih pogojev najtežje perspektive za razvoj.

Radio jugoslovanske cone Trsta bo za zaključek pevskega festivala predvalil v soboto, dne 5. t. m., ob 15. uri popoldne revijo vseh pevskih zborov, ki so sodelovali na radijskem festivalu. In prav bi bilo, da bi vsi pevski zbori tej oddaji skrbno sledili, kajti kmalu bo ta ali oni zbor sam stal pred mikrofonom in pel za vse tiste, ki si želijo slovenske pesmi.

Zborovanje Slovenske protifašistične ženske zveze nad Branico junija 1944.

Slovenski arheologi na Koroškem

Prisrčno se je zahvalil direktor ljubljanskega narodnega muzeja dr. Jože Kastelic za pozdravni nagovor deželnega glavarja Koroške g. Wedeniga, ko je leta v navzočnosti šefa urada za zvezo FLRJ v Celovcu in predstavnikov kulturnega življenja na Koroškem začel arheologom obeh držav uspešno delo.

Dasi štirje dnevi, ki so jih

skupno s koroškimi in duhnajskimi arheologi prebili arheologi iz Slovenije, predstavljajo razmeroma kratek čas, so zaradi dobre organizacije imeli zgodnje prilike, da si ogledajo vsa najvažnejša zgodovinska najdišča in spoznajo tehniko izkopavanja, ki je na Koroškem skoraj povsod na razvidni višini. Okoli 500 km dolga pot, premagana v plč

lih starih dneh, je vodila arheologe od ogleda muzeja v Celovcu čez Magdalensko goro — enega najznamenitejših arheoloških najdišč v srednji Evropi — do se ne v podrobnosti raziskanih predzgodovinskih naselbin na Grazeru ob Kopinskem jezeru, ter mimo sledov stare rimske ceste do pomno antičnega gradišča na gori Rožali pri Globasnici. Obiskali so med drugim tudi predzgodovinsko grobišče v Bejlaških toplicah in tamkajšnjo rimsko cesto, Karolinško grobišče pri Judovski vasi, Duel v Bistrici ob Dravi in dalje mimo Milstättskega jezera in St. Vida na Glini Gosposvetsko polje, ki leži na tleh starega rimskega Verunuma v bližini Gospe svete. Ovdje je pripomniti, da na Gosposvetskem polju niso spregledali znamenitega Vojvodskega prestopa.

Omenjeno več sto kilometrov dolgo pot je spremljala poleg izbranih strokovnih obrazložitve znanega arheologa profesorja dr. Eggerja, direktorja celovskega muzeja dr. Morar, dr. Vetterja in drugih tudi živahna izmenjava mnenj.

S tem obiskom arheologov iz LR Slovenije je nedvomno storjen dober korak k plodnosnemu znanstvenemu sodelovanju med Slovenijo in Koroško tudi na področju arheologije. Želeli je, da bi obisk koroških in duhnajskih arheologov Sloveniji, ki je pred viden za jasn, kar najbolj poglobil začetno prijateljsko in osebno vez med avstrijskimi in jugoslovanskimi arheologi.

KONEC.

VREME Vremenska napoved za danes: Javno vreme. — Včerašnja najvišja temperatura v Trstu je bila 26,6 stopinje; najnižja pa 19,3 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozorjamo vas na sledeče **RADIO** oddaje: Jug. cona Trsta: 17.30: S pesmijo in plesom po Jugoslaviji. — Trst II: 19.00: Slovensčina za Slovence. — Trst I: 18.00: Monteverdi, Mendelssohn, Stravinski. — Slovenija: 18.30: Zvone Kazišnik: Spomini na primorske partizane.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PORAZNE URADNE STATISTIKE

Porast brezposelnosti na Goriškem dokaz stalnega hiranja gospodarstva

Število brezposelnih oseb je naraslo na 11.690, medtem ko pa je zaposlenih samo 24.270. Sindikalne organizacije zahtevajo pomoč državnih oblasti

Kriza goriškega gospodarstva ni več za nikogar novost. O njej je bilo govora v vsespod: v časopisih, na javnih občinskih razpravah in celo pri intervjujih lokalnih poslancev v Rimu; še prav posebno pa v predvidljivih govorih raznih kandidatov za parlament in senat. Seveda se poslednji po izvolitvi niso več oglašali nikjer, da bi izpolnili obljube, ki so jih dali svojim volivcem, češ da jim bodo pomagali pri rešitvi brezposelnega gospodarstva položaja, v katerem je danes mnogo goriškega prebivalstva.

V zadnjem času je ena izmed sindikalnih organizacij (CISL) imela za potrebno, predložiti pokrajinskimi oblastmi zanimive statistične podatke, ki preprčijo govore o stalnem nazadovanju goriškega gospodarstva. Najbolj jasno nam to kažejo številke o brezposelnosti v goriški pokrajini. Če je bilo konec leta 1950 9.907 brezposelnih, je njihovo število konec lanskega decembra naraslo na 11.411 in je sedaj kljub večji možnosti, zaposlitve, ki jo nudi poletna sezona, doseglo število 11.690. Ta uradna številka je zelo visoka in je dejansko gotovo še višja, kajti predobro vemo, da uradne številke nikdar ne kažejo pravega stanja brezposelnosti. Zato je tudi ugotovitev, da večina brezposelnih sestavlja predvsem mladi ljudje, ki so nekalificirani in ki postajajo po ulicah zaradi skrajno nesocialne politike vlade, ki ji ni mar, kako bodo živeli ti ljudje jutri in s čim se bodo nadomestili stari strokovni kadri.

Število zaposlenih v industriji, trgovini in poljedelstvu kaže na primer, da se je od leta 1948 pa do danes zmanjšalo od 25.950 zaposlenih na 24.270. To je toliko bolj porazno, ko vemo, da se je v ostalih pokrajinskih republikah, kjer se sicer brezposelnost ni zmanjšala, število zaposlenih dvignilo vsaj toliko, da je v sorazmerju s povečanjem prebivalstva. Najbrž se je tu in tam tudi zgradila kakšna nova tovarna, pri nas pa lahko ugotovimo samo opuščenje iz raznih tovarn, kot so predelavali in tovarna Solvay in popolnoma zaprte tovarne olja v Trzinu.

Jasno je, da število zaposlenih vpliva na celotno gospodarsko življenje pokrajine, posebno pa na njeno trgovsko aktivnost. Sindikalna organizacija je zato sklenila pripočiti vsem pokrajinskim volilnim organom, naj pripravijo program za resno reševanje krize, ki prizadeva gospodarsko življenje vse pokrajine.

Tak program naj bi pokrajinske oblasti predložile kasneje vsem centralnim organom v Rim, predvsem pa vladi, katere bivši predsednik je goriškemu prebivalstvu ob svojem obisku 4. novembra 1952 obljubil posebno pomoč in zmanjšanje za izboljšanje in oživljenje njegove gospodarske dejavnosti.

Zdravi humor Goričanov o Pellovi »mobilizaciji« tankov

V neki goriški tobakarni se je razvil te dni naslednji razgovor, ki nam bolje od vsakega komentarja prikazuje mnenje Goričanov o nedavnem obljubi s tanki in vojaškimi demonstracijami ob jugoslovanski meji.

V tobakarni sta prodajalec in neki upokojeni orožniški

predstojnik. Razgovorata se o dnevnih dogodkih. V tem pridu v prodajalno neki domačin iz Podturna in pripoveduje, da je bil v soboto v Palmarnovi, kjer so mu odsvetovali povratek v Gorico, češ da tam klopje streške jarke ter je vojaštvu v pripravljenosti, ker pričakuje udar Titove vojske. »Sprva sem se res malce ustrašil,« pravi možiček, »potem sem si pa dejal: kar domov grem, pa čeprav pride Tito.« »Pa se niste nič balis, se zadržu biviš orožnik.

»Kaj bi se bal, saj potem bom mi brezposelni imeli nekaj časa dela.«

»Kakšno delo?«

»I, no, nosili bomo na postajo kocke,« cicihom« (tako imenujejo Goričani priseljence z Juga), saj jih je toliko, ki bodo odhajali domov, se odreže Podturnec za odhajajočim upokojencem, ki je bil tudi eden izmed tistih.

Razni sklepi trgovske zbornice

Na svojih zadnjih sejah je trgovska zbornica proučevala razna vprašanja in sprejela nekatere sklepe. Med drugim so proučevali možnost, napraviti v nekem podjetju poskus za doseg čimveč proizvodnosti, katerega bi verjetno vodil inženir Grandinetti, tehnik pri državnem odboru za produktivnost. Istočasno je inženir Grandinetti orisal predstavitelno zbornico potrebo po takem poskusu, ki naj bi ga spremljala vrsta raznih predavanj v propagandne namene.

Glede predloga, ki ga je dal odbor, da bi »znižali poslovni davek (IGB) na uvoz smolnatega lesa, namenjenega za industrijo, so vzeli na znanje, da je Zveza trgovskih zbornic Treh Benečij odobila ta predlog, kajti pred praznikom Primorske je o razne naše meje zopet segrelo. Zaradi nerealne italijanske zunanje in notranje politike so se odnosi med našimi državama, zaostri, Z raznovrstnimi incidenti skušajo sedaj tovarne meje ustvariti vojno psihozo. Sovinistični tisk, ki mu v dobri meri sledi tudi ves ostali italijanski tisk, zopet izkorišča priliko, da se besno zaganja v Jugoslavijo. Stanje je za stare fašiste namreč neprijetno, ker se te dni med drugim obujajo spomini na vse ono, kar se je pri nas dogajalo pred desetimi leti. Gospodje okrog soviniističnih časopisov skušajo in želijo pozabiti tiste dogodke, toda goriški Slovenci se predobro spominjajo tistih dni, ki so za nas pomenili konec italijanskega fašističnega zatiranja in množično vključitev nas vseh v narodnoosvobodilno borbo.

»La guerra è finita,« so kričali ljudje po ulicah, kjer sta vlada zmešnjava in krvenje, to je bilo 8. septembra popoldne, ko se je po Gorici nemirno raznesla vest o premirju. Ljudje so tekali iz hiš, se zbirali v skupinah in glasno komentirali zadnje dogodke. Videti je bilo, kot da vsi vse vedo in je seveda vsako heta povedati kaj pametnega. Po hišah so poslušali Radio London in odpirali aparat na ves glas, da ga je bilo slišati daleč naokrog. Nastalo je splošno veselje in temu smo se goriški Slovenci nemalo čudili. Cemu so se pravzaprav Ita-

li nemogoče bi bilo ugotoviti, za kakšno uporabo je namenjen les. Med drugim so proučili tudi novo ministrsko odredbo za izdajanje trgovskih dovolilnic za trgovanje v okviru trgovskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo za izmenjavo blaga. Nazadnje so razpravljali še o proračunu Konzorcija za pogodovanje med državo in goriško pokrajino za leto 1953-54.

VSE JIM PRIDE PRAV ZA RAZNARODOVANJE

Sumljiva skrb pokrajinskega predsednika za beneške otroke v počitniških kolonijah

»Gazzettino« poroča, da se je odv. Candolini še prav posebno zanimal za otroke iz Dreke, Sovodenj, Podbnesca in Grmek

»Gazzettino« je 2. septembra objavil tole vest:

»Pokrajinski predsednik je obiskal večer veliko kolonijo v Lignanu, ki jo upravlja furianska ustanova za pomoč in papeška podpornica komisija. Odvnetnik Candolini se je živo zanimal za delovanje kolonije ter pregledal kuhinjo in ambulantno. Nato se je razgovarjal z malimi gosti, zlasti pa z otroki iz Nadiške doline iz občin Dreka, Sovodenj, Podbnesca in Grmek ter iz zaselkov teh občin.

Če bi bili naivni, bi lahko vprašali kroniste omenjenega časopisa, ali pa gospoda odvnetnika Candolinija, zakaj se je še posebno zanimal za otroke iz Beneške Slovenije, ki so v »kolonijah, Otoci« hodijo namreč v kolonije, da si popravijo zdravje, zato tudi najbrž ne bi smeli biti nobene razlike med zanimanjem odvnetnika za eno skupino ali drugo; saj je treba vsem otrokom posvečati enako skrb.

Tu pa smo pričali posebnemu zanimanju za beneške otroke. Ta skrb je sumljiva in nam potrjuje misel, da se za to socialno pomočjo skrivajo razna nevarna namena. Tako kolonije izpopolnjujejo delo italijanskih šol v naših krajih. V kolonijah se namreč raznarodovanje še stopnjuje, ker hodi za časa šolskega pouka otrok domov, kjer govori slovenski, medtem ko čuje v kolonijah povsod le italijansko govorico. Prav zato pošiljajo sorazmerno tudi več beneških otrok v kolonije. V tem tiči tudi vzrok večine zanimanja odvnetnika Candolinija za beneške otroke kakor za otroke iz Furlanije, za katere je seveda dovolj zdravnik, ki skrbi za njih telesno zdravje. Za naše otroke pa je potrebna tudi moralna in duhovna skrb gospoda pokrajinskega predsednika.

Praznik vseh Primorcev je tudi naš praznik

so ti slovenski borci med nami.

Ceprav je vladalo spoštno navdušenje, si na obrazih ljudi bral zaskrbljenost, kajti mnogo ljudi je ostalo še po zaporih in taboriščih v Italiji in nihče ni vedel, kaj je z njimi. Medtem so prihajale tudi vesti, da se Nemci približujejo Gorici. Italijanska vojska se je po prvih dnevnih negotovosti popolnoma razkrojila. Oficirji so stikali po hišah, da bi dobili civilne obleke. Vojaki so metali orožje stran, da bi bili bolj prosti pri begu domov. Nekateri so stali poleg zapuščenih topov in čakali na povelja, ki jih ni bilo od nikoder; bili so strašno demoralizirani. Med njimi so bili ljudje, ki jih je vojna proti njihovim lastnim željam in interesom odtrgala od domačega krova in poslala v tuje kraje. Sedaj pa niso vedeli, ne kod ne kam, zato jim je bila edina misel še dom.

Medtem so se v bližnji okolici Gorice in po vseh vaseh zbirali slovenski fantje in možje pod vodstvom starejših in izkušnih partizanov, ki so se že od 1942. leta borili proti fašistom. Razoroževali so preostale italijanske in formirali nove partizanske enice. Zadržali so tako nastajajo brigade, katerim se je pridružila tudi najboljša mladina iz Gorice.

Tudi iz zaporov v Ulici Barzellini so tiste dni začeli jettiki množično uhojati. Moški so bili bleedi in neobriti, da so iz njih žarele samo oči, ko so srečni objemali matere, žene in otroke, ki si jim prišli naproti. Pri zaporu je stalo tudi nekaj partizanov, ki so prišli z drugimi v Gorico. Bili so ti fantje še mladi, kreпки, s triglavo z rdečo zvezdo na glavi. Gledali smo jih z občudovanjem in bili ponosni, da

Podjetje »ZAČIMBA«

PORTOROŽ

Borbene pozdrave primorskemu ljudstvu, slovenskim in italijanskim borcem IX. korpusa ob desetletnici njegove ustanovitve

Iz beneških vasi

Rezija

Magistrat voda iz Benetk je sporočil županstvu v Reziji, da je odobril dela za regulacijo potoka Rezija, ki bodo stala 13 milijonov lir. Za ta dela bodo razpisali dražbo in bodo dodeljena tistemu podjetju, ki bo nudilo najboljše pogoje. S tem se bo vsaj malo ublažila brezposelnost.

Ažla

Na cesti med Ažlo in Camurjem se je ponesrečil z vespo 39-letni Ottavio Cervessato. Nezgodar se mu je pripetila zaradi spolke ceste. Na pomoč so mu priskočili vojaki, ki jih tiste dni ni manjkalo po beneških cestah, ter ga prepeljali s svojim avtom v čedadsko bolnišnico. Tu so mu ugotovili zlom leve noge, zaradi česar bo moral ostati 40 dni v bolnici.

Št. Peter Slovenov

Osemdeset prebivalcev iz naše vasi in bližnjih zaselkov je šlo pred kratkim na skupni izlet na Korosko, kjer so si ogledali najlepše kraje. Skupno potno dovoljenje so dobili takoj brez vsakega sitnjenja. Vprašujemo pa se, ali bi lahko ljudje napravili tak izlet brez vsakršnih ovir v bližnji Jugoslavijo. Res je, da ljudje hodijo sedaj najraje na Korosko in v Južno Tirolsko. Toda pred kratkim je alpinistična skupina iz Ceda hotela organizirati kolektivni izlet v Jugoslavijo, pa se je morala zaradi birokratičnih težav premisliti.

Glasbena šola v Gorici

Vpisovanje za šolsko leto 1953-54 je vsak dan od 9. do 12. ure v šolskih prostorih na Kornu št. 8. Pouk se začne v sredo 16. septembra. Učenci, ki pridejo v Gorico po tem roku, se lahko vpišejo naknadno.

Huda nesreča v Brazzanu

Prejšnji večer ob 19.30 se je smrtno ponesrečil 57-letni cerkovnik Anton Baint iz Brazzana. Ob določen uri je Baint šel po stopnicah svojega stanovanja, kjer ga je nenadoma zadela napad božjosti. Zaradi tega je padel po stopnicah in zadela za glavo ob vogal stopnice. Udarec je bil tako močan, da je reže ostal na mestu mrtve. Domačo in poklicno škodilnik na katerem pa ni prebujal drugega, kot ugotoviti, da si je Baint zaradi padca zlatil lobanjo in takoj podlegel poškodbam.

KINO

VERDI. 17: »V podzemlju Los Angelesa«. T. Powell.

CENTRALE. 17: »V letu 2000 vojna ali mir?«. R. Massey in M. Scott.

VITTORIA. 17: »Francis proti kamoru«. D. O'Connor.

MODERNO. 17: »Moj mož si ti.«

LETNI. 21: »Če bi Camillo vedel«. Fernandez.

Vsi smo takrat vedeli, kaj hočemo, saj je telo že toliko let v naših srcih in se sedaj razplamtelo. V Gorici so zaplapolale prve slovenske in jugoslovanske zastave. Dogodki so se prehiteli z neverjetno brzino. Nemci so se bližali, mnogi Italijani so se čakali na njihov prihod da bi bil vzpostavljen red.

Njihovi prvi trenutni radosti so hitro minili, začeli so se bati slovenskega prebujanja. In glej, ko je prvi nemški oklopni kamion pridrhal v mesto, so ga sprejeli mnogi italijanski prebivalci z navdušenjem. Nekdo je celo s pločnika na Korzu planil pred kamion in dvignil roko v fašistični pozdrav ter zavpil »Heil Hitler!«. Med tem pa je na južni postaji zapela partizanska strojnica proti Nemcem, ki so prihajali čez most na Soči. Začela se je tako v samem mestu strahota borba proti okupatorju in njihovim hlapcem.

Teh dni ne bomo goriški Slovenci nikdar pozabili, zato bo praznik Primorske tudi naš praznik, kajti skupno z ostalimi Primorci smo se borili za doseg skupnega cilja. V tem boju so iskreni naši najboljši ljudje, ter nam zapustili izročilo, da se tudi nadalje borimo za naš narodni obstoj.

Razkosali so primorsko, slovensko zemljo, toda osvobodili na misel, ki se je kalila v narodnoosvobodilni borbi, nam je ostala in ta nas bo ponovno združila na Okroglici.

Udeleženece turnirja v Neuhausenu, ki si je kot prvi priboril zmago, je bivši svetovni prvak dr. Maks Euwe. Ta holandski profesor matematike, vele mojster in šahovski pisatelj, se je večkrat po osvoboditvi pokazal velikega prijatelja nove Jugoslavije in njenih šahistov. L. 1949 sta s Pircem igrala v Ljubljani match, ki se je končal neodločeno 5:5.

Ob teoretskih delih dr. Euweja in knjigah pokojnega vemojstra dr. A. Niemceviča je zrasla skoraj vsa današnja mojstrska šahovska generacija. Morda je prav to njegovo ogromno literarno delo vzrok, da ni imel tako vidnih uspehov v turnirskih borbah kot njegovi vrstniki Aljehin, Capablanca, Reti, Bogoljubov itd. Leta 1935 je z 9 zmagami, 8 porazi in 13 neodločenimi partijami odvel naslov svetovnega prvaka dr. Aljehinu, katerega je moral istemu vez dve leti ob porazu 9,5 : 15,5 vrniti. Dr. Euwe je odigral od leta 1920 do danes z raznimi mojstri 36 dvobojev, v katerih je 138 partij dobil, 74 izgubil in 118 remiziral. Leta 1939

je izgubil s 6,5 : 7,5 dvoboj s Keresom. Njegov najlepši turnirski uspeh v življenju je doletel 3. in 5. mesta s Fineom in Reshevskym na veleturnirju v Nottinghamu 1936, kjer so bili zbrani: Aljehin, Capablanca, Fine, Reshevsky, dr. Lasker, dr. Vidmar, Bogoljubov, dr. Tartakover, Botvinnik i. dr. Dr. Euwe je napravil v partijah z dr. Laskerjem grobo napako in s tem verjetno zapravil 1. mesto, katero sta delila Botvinnik in Capablanca.

Dr. Machgielis (Maks) Euwe se je rodil 20. maja 1901 v Amsterdamu. Njegovi glavni uspehi po drugi svetovni vojni so:

1946: Groningen: 2. mesto (1. Botvinnik).

1947: Buenos Aires: 4. mesto.

1948: Match turnir za svetovno prvenstvo Haag — Moskva: 5. mesto; Benetke: 4. mesto.

1949: New York: deli 3. in 4. mesto. Dvoboj s Pircem 5:5.

1950: Hastings: 3. mesto; Amsterdam: deli 6. in 7. mesto.

1951: Luzern: deli 1. in 2. mesto s Pilnikom; New York: deli 2. in 3. mesto z Najdorfom (1. Reshevsky).

1952: Basel: 2. mesto (1. dr. M. Vidmar); Zuerich: deli 2. in 3. mesto (1. Lundin).

1953: Beverwijk: 1. mesto.

Značilno za dr. Euwejevo igro je zdrava fantazija, v borbi pa ga odlikuje predvsem hladnokrvnost, previdnost, jasna logika in precizna tehnika. Kljub svoji 52. letom bo lahko zelo nevaren, kot je pokazala partija s Kotovom v prvem kolu. Ne sme se namreč pozabiti, da je bil Kotov premočni zmagovalac lanskega medicinskega turnirja.

PRVENSTVENA NOGOMETNA TEKMA V SKOPLJU

Hajduk - Vardar 2:1 (1:0)

SKOPLJE. 2. — Nogometni mošči domačega Vardarja in splitskega Hajduka sta danes tukaj odigrali prvenstveno tekmo. Hajduk, ki je že prvi polčas odločil v svojo korist (1:0), je dosegel tudi končno zmago z 2:1. V lestvici se je do nadaljnjega povzpel Hajduk na prvo mesto s štirimi točkami, od katerih sta dve izvozevali na tujem terenu; njegova skupna razlika golov je sedaj 6:4. Vardar pa je danes doživel svoj drugi poraz na domačem igrišču, čeprav je obkral izgubil s tesnim rezultatom (prvič s 3:4).

Inter - Milan 3:1 (1:1)

MILAN. 2. — Na današnji tekmi med Inter in Milanom je zmagoval moštvo Inter s 3:1 (1:1). Streli: v 6' Nordahl (M.). 15' Broccini (I.); v II. polčasu: dvakrat Brighti (I.) Inter se je predstavil kot dobro vigrano moštvo, medtem ko pri Milanu marsikaj ni bilo v redu.

GENOVA. 2. — Z rezultatom 4:2 (2:0) je danes Sampdoria premagala v prijateljski tekmi Juventus. Gledalcev je bilo okrog 10.000. Pri Sampdoriji sta bila najboljša Fommei in Conti, pri Juventus pa Piccinini in Muccinelli.

BOLOGNA. 2. — Bologna se je ponovno slabo izkazala pred domačimi gledalci in izgubila prijateljsko tekmo s Trevisom. Po neodločenem prvem polčasu (0:0), je zabil edini gol Badiali.

NEAPELJ. 2. — Proti Napoliju je danes tukaj nastopil Marzotto. Tekma se je končala s 6:0 (2:0) za Napoli. Domači, ki so nastopili v vsakem polčasu z drugim moštvo, so z igrali odločno. Gledalcev je bilo več 15.000.

KOSTANCA. 2. — Nemška nogometna B reprezentanca je premagala švicarsko B reprezentanco z 2:0 (1:0). Tekma ni bila posebno zanimiva.

TURNIR KANDIDATOV V NEUHAUSENU

Druge Euwejeve zmage

Glorigić je v svoji prvi partiji remiziral

V drugem kolu šahovskega turnirja v Neuhausenu je igral jugoslovanski vemojster Glorigić z uspehi v življenju je doletel 3. in 5. mesta s Fineom in Reshevskym na veleturnirju v Nottinghamu 1936, kjer so bili zbrani: Aljehin, Capablanca, Fine, Reshevsky, dr. Lasker, dr. Vidmar, Bogoljubov, dr. Tartakover, Botvinnik i. dr. Dr. Euwe je napravil v partijah z dr. Laskerjem grobo napako in s tem verjetno zapravil 1. mesto, katero sta delila Botvinnik in Capablanca.

Dr. Machgielis (Maks) Euwe se je rodil 20. maja 1901 v Amsterdamu. Njegovi glavni uspehi po drugi svetovni vojni so:

1946: Groningen: 2. mesto (1. Botvinnik).

1947: Buenos Aires: 4. mesto.

1948: Match turnir za svetovno prvenstvo Haag — Moskva: 5. mesto; Benetke: 4. mesto.

1949: New York: deli 3. in 4. mesto. Dvoboj s Pircem 5:5.

1950: Hastings: 3. mesto; Amsterdam: deli 6. in 7. mesto.

1951: Luzern: deli 1. in 2. mesto s Pilnikom; New York: deli 2. in 3. mesto z Najdorfom (1. Reshevsky).

1952: Basel: 2. mesto (1. dr. M. Vidmar); Zuerich: deli 2. in 3. mesto (1. Lundin).

1953: Beverwijk: 1. mesto.

Značilno za dr. Euwejevo igro je zdrava fantazija, v borbi pa ga odlikuje predvsem hladnokrvnost, previdnost, jasna logika in precizna tehnika. Kljub svoji 52. letom bo lahko zelo nevaren, kot je pokazala partija s Kotovom v prvem kolu. Ne sme se namreč pozabiti, da je bil Kotov premočni zmagovalac lanskega medicinskega turnirja.

PRVENSTVENA NOGOMETNA TEKMA V SKOPLJU

Hajduk - Vardar 2:1 (1:0)

SKOPLJE. 2. — Nogometni mošči domačega Vardarja in splitskega Hajduka sta danes tukaj odigrali prvenstveno tekmo. Hajduk, ki je že prvi polčas odločil v svojo korist (1:0), je dosegel tudi končno zmago z 2:1. V lestvici se je do nadaljnjega povzpel Hajduk na prvo mesto s štirimi točkami, od katerih sta dve izvozevali na tujem terenu; njegova skupna razlika golov je sedaj 6:4. Vardar pa je danes doživel svoj drugi poraz na domačem igrišču, čeprav je obkral izgubil s tesnim rezultatom (prvič s 3:4).

Inter - Milan 3:1 (1:1)

MILAN. 2. — Na današnji tekmi med Inter in Milanom je zmagoval moštvo Inter s 3:1 (1:1). Streli: v 6' Nordahl (M.). 15' Broccini (I.); v II. polčasu: dvakrat Brighti (I.) Inter se je predstavil kot dobro vigrano moštvo, medtem ko pri Milanu marsikaj ni bilo v redu.

GENOVA. 2. — Z rezultatom 4:2 (2:0) je danes Sampdoria premagala v prijateljski tekmi Juventus. Gledalcev je bilo okrog 10.000. Pri Sampdoriji sta bila najboljša Fommei in Conti, pri Juventus pa Piccinini in Muccinelli.

BOLOGNA. 2. — Bologna se je ponovno slabo izkazala pred domačimi gledalci in izgubila prijateljsko tekmo s Trevisom. Po neodločenem prvem polčasu (0:0), je zabil edini gol Badiali.

NEAPELJ. 2. — Proti Napoliju je danes tukaj nastopil Marzotto. Tekma se je končala s 6:0 (2:0) za Napoli. Domači, ki so nastopili v vsakem polčasu z drugim moštvo, so z igrali odločno. Gledalcev je bilo več 15.000.

KOSTANCA. 2. — Nemška nogometna B reprezentanca je premagala švicarsko B reprezentanco z 2:0 (1:0). Tekma ni bila posebno zanimiva.

Inter - Milan 3:1 (1:1)

MILAN. 2. — Na današnji tekmi med Inter in Milanom je zmagoval moštvo Inter s 3:1 (1:1). Streli: v 6' Nordahl (M.). 15' Broccini (I.); v II. polčasu: dvakrat Brighti (I.) Inter se je predstavil kot dobro vigrano moštvo, medtem ko pri Milanu marsikaj ni bilo v redu.

GENOVA. 2. — Z rezultatom 4:2 (2:0) je danes Sampdoria premagala v prijateljski tekmi Juventus. Gledalcev je bilo okrog 10.000. Pri Sampdoriji sta bila najboljša Fommei in Conti, pri Juventus pa Piccinini in Muccinelli.

BOLOGNA. 2. — Bologna se je ponovno slabo izkazala pred domačimi gledalci in izgubila prijateljsko tekmo s Trevisom. Po neodločenem prvem polčasu (0:0), je zabil edini gol Badiali.

NEAPELJ. 2. — Proti Napoliju je danes tukaj nastopil Marzotto. Tekma se je končala s 6:0 (2:0) za Napoli. Domači, ki so nastopili v vsakem polčasu z drugim moštvo, so z igrali odločno. Gledalcev je bilo več 15.000.

KOSTANCA. 2. — Nemška nogometna B reprezentanca je premagala švicarsko B reprezentanco z 2:0 (1:0). Tekma ni bila posebno zanimiva.

Inter - Milan 3:1 (1:1)

MILAN. 2. — Na današnji tekmi med Inter in Milanom je zmagoval moštvo Inter s 3:1 (1:1). Streli: v 6' Nordahl (M.). 15' Broccini (I.); v II. polčasu: dvakrat Brighti (I.) Inter se je predstavil kot dobro vigrano moštvo, medtem ko pri Milanu marsikaj ni bilo v redu.

GENOVA. 2. — Z rezultatom 4:2 (2:0) je danes Sampdoria premagala v prijateljski tekmi Juventus. Gledalcev je bilo okrog 10.000. Pri Sampdoriji sta bila najboljša Fommei in Conti, pri Juventus pa Piccinini in Muccinelli.

BOLOGNA. 2. — Bologna se je ponovno slabo izkazala pred domačimi gledalci in izgubila prijateljsko tekmo s Trevisom. Po neodločenem prvem polčasu (0:0), je zabil edini gol Badiali.

NEAPELJ. 2. — Proti Napoliju je danes tukaj nastopil Marzotto. Tekma se je končala s 6:0 (2:0) za Napoli. Domači, ki so nastopili v vsakem polčasu z drugim moštvo, so z igrali odločno. Gledalcev je bilo več 15.000.

KOSTANCA. 2. — Nemška nogometna B reprezentanca je premagala švicarsko B reprezentanco z 2:0 (1:0). Tekma ni bila posebno zanimiva.

PO TURNEJI AMERIŠKIH ODOBJARJEV V JUGOSLAVIJO

Po porazu z državno reprezentanco tri zmage - v Zagrebu, Mariboru in Ljubljani

Simpatični in dobri igralci niso pokazali tako visoke ravne svoje igre, da ne bi mogli izgubiti še katere tekme

Ko so ameriški odbojkarji doživeli poraz v tekmi z jugoslovansko reprezentanco v Beogradu in prvo zmago v Zagrebu proti hrvatski reprezentanci, so odšli v Maribor, kjer so nastopili proti tamkajšnjemu Braniku in nato še v Ljubljano, kjer so igrali z reprezentanco Slovenije.

V Mariboru so domačini bili v prvem setu zmedeni in so izgubili z visoko razliko. V drugem pa so postali samozvestnejši in zmagali. Toda gostje še v nadaljnjih dveh setih niso pustili vzeti vaje iz rok in tako jim je pripadla druga zmaga v Jugoslaviji: 3:1 (15:5, 12:15, 15:12, 10:10).

V Ljubljani so imeli Američani za nasprotnika slovensko reprezentanco, v kateri je nastopil tudi državni reprezentant Skerbinček, ki ni le najboljši v slovenskem moštvo, temveč spada med prve tudi v državni reprezentanci in je zlasti kot tolkač gotovo na prvem mestu. On je bil tudi v slovenski reprezentanci dobra točka,